

TALOUS TOIPUU NOPEASTI

Maailmantalous toipuu tänä ja ensi vuonna vauhdilla koronakriisistä

Elvytys ja kotitalouksien koronakriisin aikana kertyneiden säästöjen purkautuminen lisää kysyntää reippaasti. Kiina on johtanut toipumista ja tuo nyt varsinkin raaka-aineita suuria määriä. Yhdysvalloissa massiivinen elvytys ja nopea rokotustahti ovat saaneet talouteen vauhtia jo keväällä. Euroopassa rokotustahti on hitaampi, säästöjä vähemmän ja elvytys maltillisempaa. Euromaat pääsevätkin kunnon kasvuun vasta kesällä ja syksyllä.

Myös Suomessa nopein kasvu ajoittuu loppuvuodelle. Silti alkuvuoden talouskehitys on ollut ennakoitua parempaa. Tautitilanteen paheneminen ja rajoitusten tiukentaminen uudelleen ei johtanut takapakkiin taloudessa, ainoastaan toipumisen hidastumiseen. Jos uudet virusmuunnokset eivät tuo yllätyksiä ja rajoituksista voidaan pääosin luopua, talouden toipuminen saa huomattavasti lisävauhtia kesällä.

Tuotannon kasvua ajavat kotitalouksien kulutus ja vienti. Kaupan myynnin kasvu on ollut ennätysmäistä, kun palveluihin ei ole juuri voinut rahoja käyttää. Loppuvuonna kulutus kuitenkin normalisoituu, ja kasvussa on ennen muuta palveluiden kulutus. Kulutuksen vilkastuminen näkyy myös lomautettujen paluussa työmaille.

Kulutuksen ja tuotannon kasvu maailmalla heijastuu myönteisesti myös Suomeen. Viime vuonna vienti laski yllättävänkin vähän, koska elektroniikkateollisuus oli hyvässä vedossa. Suomesta viedään varsin paljon teollisuuden käyttämiä osia ja raaka-aineita. Niiden vienti ja hinnat laskivat korona-aikana, mutta molemmat ovat nyt kovassa nousussa. Poikkeuksena on paperi, jonka kulutuksen laskua koronakriisi vauhditti, eikä sen viennin arvioida enää palautuvan. Suomen metsäteollisuuden muiden tuotteiden kysyntä on lupaavasti paikkaamassa vientiä näiltä osin.

Investoinnit seuraavat kulutuksen ja viennin kasvua viiveellä. Varsinkin pienemmät investoinnit lisääntyvät varsin pian, kun yritykset pyrkivät vastaamaan kasvavaan kysyntään. Rakentaminen saa myös vahtia vilkkaista asuntomarkkinoista. Rakentaminen on kuitenkin ollut jo ennen koronakriisiä varsin korkealla tasolla.

Talouden kasvua hillitsee kuitenkin se, että tuotanto ei pysy täysin kysynnän kasvun perässä. Komponenttipula vaivaa etenkin teollisuutta. Avautuvat palvelut eivät saa luultavasti kaikelta osin työvoimaa tarpeeksi nopeasti takaisin töihin. Tämä johtaa myös hintojen nousuun, joka on kuitenkin jäämässä väliaikaiseksi.

ENNUSTELUVUT 2021-2022

	2019	2020	2021e	2022e
Bruttokansantuote, %-muutos	1,3	-2,8	3,0	2,8
Tuonti	2,2	-6,6	6,0	5,0
Vienti	6,7	-6,6	7,0	5,0
Kulutus	1,1	-2,7	2,7	2,7
yksityinen	0,7	-4,9	3,0	3,0
julkinen	2,0	2,3	2,0	2,0
Investoinnit	-0,9	-3,1	2,0	2,8
yksityiset	-1,6	-4,6	2,0	3,0
julkiset	2,3	3,4	2,0	2,0
Inflaatio, %	1,0	0,3	2,0	1,5
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,4	6,8
Vaihtotase, % BKT:sta	-0,3	0,3	1,0	0,5
Bensa (€/l)	1,53	1,41	1,60	1,55
Korko, 12kk (%)	-0,22	-0,31	-0,45	-0,20

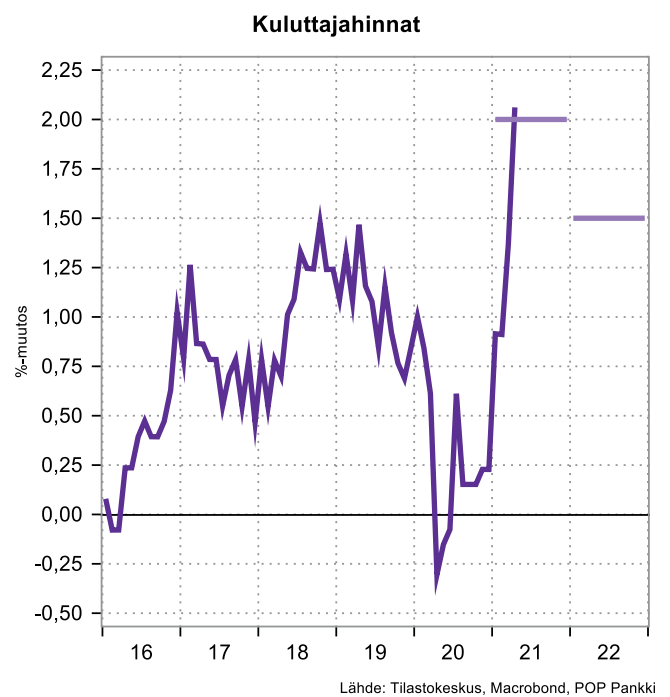
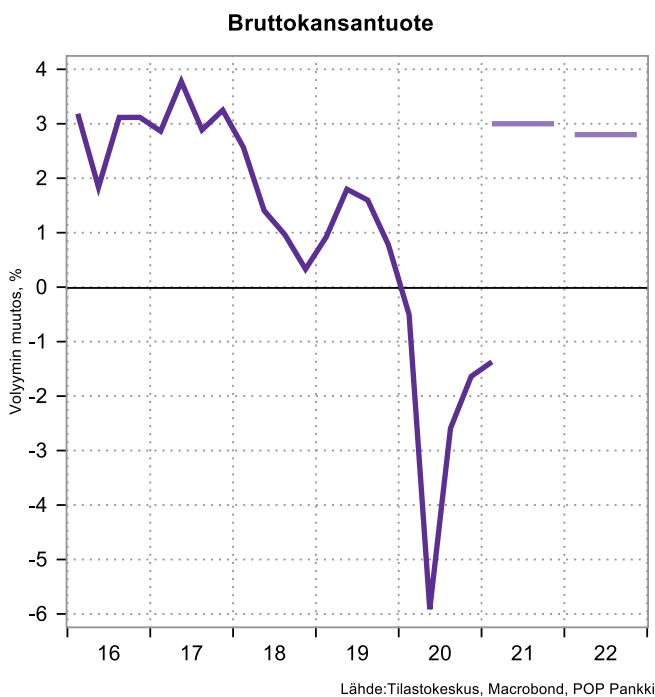
ELPYMINEN KIIHDYTTÄÄ HINTOJEN NOUSUA HETKELLISESTI

Kuluttajahinnat nousevat tänä vuonna nopeammin kuin lähes kymmeneen vuoteen. Keväällä nopea inflaation nousu on tullut lähes kokonaan liikenteen hinnoista, ennen muuta polttoaineen hinnasta. Koronakriisin aikana viime keväänä raakaöljyn hinta romahti, mutta on sen jälkeen noussut noin koronakriisiä edeltävälle tasolle. Bensassa hinnan nousu on ollut öljyäkin nopeampaa, ja hinta on kivunnut yli 1,60 euroon litralta.

Liikkumiseen lisääntyminen saattaa hyvinkin nostaa edelleen öljyn ja bensan hintaa väliaikaisesti. Tarjonta kuitenkin lisääntyy kulutuksen kasvaessa, ja pitää hinnan nousun kurissa. Yleisestä hintojen noususta puhdistettuna öljyn hinta on nyt hieman viime vuosien keskiarvoa ylempänä, joten ensi vuonna bensan hinnan voi odottaa hieman halpenevan.

Loppuvuonna hintapaineet alkavat näkyä myös muissa kuin liikkumiseen liittyvissä hyödykkeissä. Raaka-aineiden hinnat ovat olleet laajasti nousussa. Lisäksi myös palkoissa alkaa näkyä nousupaineita Yhdysvalloissa, jossa toipuminen on edennyt ja työvoimasta alkaa olla pulaa. Palkkapaineet leviävät todennäköisesti myös Eurooppaan elpymisen edetessä.

Hintojen nousu on seurausta kysynnän rivakasta toipumisesta ja siitä, että tarjonta ei kaikilta osin pysy kysynnän perässä. Tilanne kuitenkin rauhoittuu, kun toipuminen tasoittuu. Elvytystoimet varsinkin Yhdysvalloissa ovat kuitenkin niin suuria, että kysyntä ylittää tarjonnan pidemmänkin aikaa. Hintojen nousu onkin nopeampaa kuin mihin viime vuosina on totuttu.

Lainojen viitekorkoina käytetyt euriborkorot ovat laskeneet ennätysalas, 12 kuukauden korko noin -0,5 prosenttiin. Asuntoluottoihin viime vuoden korkojen lasku ei kuitenkaan ole enää vaikuttanut, koska niissä viitekorko on rajoitettu nolnaan. Korot ovat näin matalalla, koska Euroopan keskuspankki on tukenut taloutta pitämällä oman talletuskorkonsa negatiivisena ja ostamalla valtioiden ja yritysten lainoja markkinoilta.

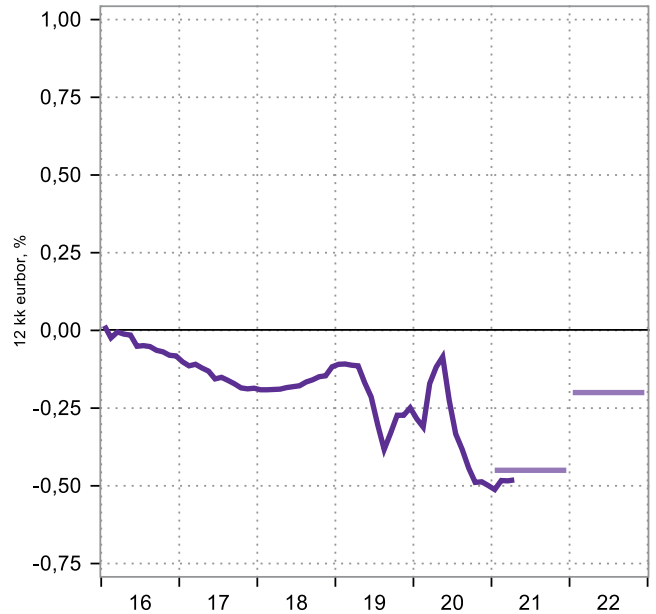
EKP on sitoutunut pitämään korot matalana, kunnes koronakriisistä on päästy kunnolla ulos. Pandemiaan liittyvää osto-ohjelmaansa keskuspankki on sitoutunut jatkamaan ensi vuoden maaliskuuhun asti.

Euriborkorot pysyvätkin vielä hyvän aikaa negatiivisina. Nopea talouskasvu ja nousevat hinnat saavat kuitenkin myös lopulta korot nousuun. Nousulla ei kuitenkaan ole vaikutusta asuntoluottoihin ennen kuin korot nousevat nollan yläpuolelle ja sitä ei ole vielä näköpiirissä.

Asuntomarkkinat ovatkin hyvässä vedossa, eikä matala korkotaso ole ainut syy asuntokaupan vilkkauteen. Korona-aika sai kotitaloudet miettimään asumisratkaisujaan uudelleen. Lisäksi osa lisääntyneistä kotitalouksien säästöistä ohjautuu asuntojen hankintaan.

Bensiinin keskihinta

Lähde: DG ECFIN, Macrobond, POP Pankki

Lyhyet korot

Lähde: European Money Markets Institute (EMMI), Macrobond, POP Pankki

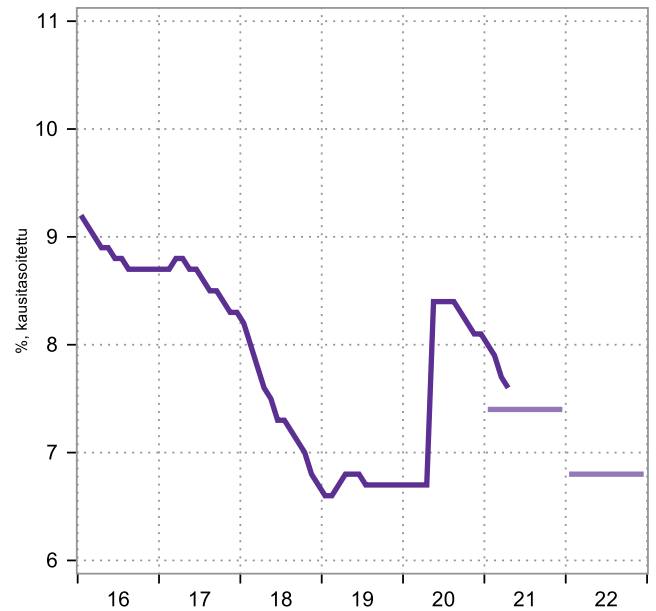
TYÖTTÖMYYS LASKEE ENSI VUONNA KORONAKRIISIÄ EDELTÄVÄLLE TASOLLE

Tautitilanteen pieneneminen keväällä uudelleen ei näkynyt työmarkkinoilla voimakkaasti, vaan työllisyyden toipuminen on jatkunut. Alkuvuodesta työllisten määrä on ollut noin 40 000 alhaisempi kuin ennen koronaa. Positiivista on myös, että osallistumisaste eli työvoimaan kuuluvien osuus työkäisistä on korkeammalla kuin koskaan, jopa korkeammalla kuin ennen 1990-luvun lamaa. Myös avointen työpaikkojen määrä on noussut nopeasti, ja niitä oli jo huhtikuussa enemmän kuin ennen koronaa.

Lomautusten odotettiin kevään rajoitustoimien seurauksena kasvavan, mutta näin ei ole käynyt. Myöskään yritysten konkurssit eivät ole merkittävästi lisääntyneet. Palveluiden avautuessa lomautukset vähenevät ja työllisten määrä kasvaa edelleen. Loppuvuonna työllisyys kohentuu varsin nopeasti, mikäli epidemia pysyy kurissa.

Työttömyysaste on jatkanut laskuaan viime kesästä lähtien, ja sen odotetaan edelleen alenevan talouden ja tautitilanteen kohentuessa. Työttömyysaste laskee tänä vuonna 7,4 prosenttiin ja ensi vuonna edelleen 6,8 prosenttiin. Ensi vuonna työvoima ei kasva yhtä paljon kuin aiemmin, joten työttömyysaste laskee voimakkaammin.

Kokonaistyöttömyyden parantuessa huolenaiheeksi kuitenkin edelleen jäävät pitkäaikaistyöttömät, joiden määrä on noussut hurjasti koronaepidemian aikana. Maaliskuussa määrä kipusi jo yli 100 000:een, eikä selkeää suunnan muutosta kasvussa ole vielä havaittavissa.

Työttömyysaste

Lähde: Tilastokeskus, Macrobond, POP Pankki

INFLAATIO SYÖ OSTOVOIMAA

Palkansaajien nimelliset tulot kasvavat nopeammin kuin pitkään aikaan. Tälle vuodelle sovitut palkankorotukset ovat suuremmat kuin mitä viime vuosina on totuttu. Talouden nopea toipuminen tulee näkymään aiempaa suurempina palkankorotuksia myös ensi vuonna. Valitettavasti inflaatio, eli hintojen nousu, syö kuitenkin suuren osa ostovoiman kasvusta tänä vuonna, kun varsinkin liikenteen hinnat nousevat. Ensi vuonna hintojen nousu on maltillisempaa ja ostovoima kasvaa enemmän.

Eläkeläisillä tilanne on vielä heikompi tänä vuonna. Työeläkkeiden korotukset määräytyvät edellisen vuoden inflaation ja palkkojen nousun perusteella. Varsinkin inflaatio oli viime vuonna erittäin matala, joten tänä vuonna työeläkkeiden nimellinen nousu jää puoleen prosenttiin. Kun hinnat nousevat noin kaksi prosenttia, niin reaalitytulot laskevat selvästi. Yleinen inflaatio kuitenkin hieman liioittelee eläkeläiskotitalouksien hintojen nousua, koska eläkeläisillä kulutuskorissa liikenteellä on pienempi osuus kuin kotitalouksien kulutuskorissa keskimäärin.

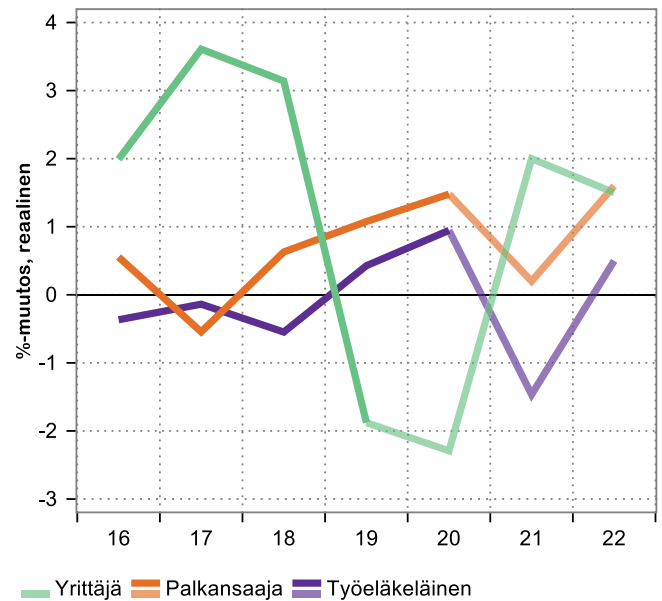
Yrittäjien tulokehityksessä oli erittäin suuria eroja viime vuonna. Osalla yrittäjistä tulot romahtivat, kun toiset pärjäisivät varsin hyvin. Arvion mukaan keskimäärin yrittäjien reaalitytulot kuitenkin selvästi laskivat. Talouden toipuminen näkyy selvästi myös yrittäjien tuloissa, mutta myös tänä vuonna yrittäjien väliset erot ovat suuria. Myös nousukausi tuo haasteita yrittäjille ja heikentää tulojen kasvua varsinkin ensi vuonna. Palkat pienentävät yrittäjätuloa, osa yrittäjistä hyötyy nousevista hinnoista, osalla ne lisäävät kuluja enemmän kuin tuloja.

KULUT NOUSEVAT MAATALOUDESSA

Maatalous selvisi varsin hyvin koronakriisin ajan. Ruokaa kulutettiin suuren piirtein saman verran kuin ennenkin kriisiä, vain rakenne muuttui. Elintarvikkeiden vähittäiskaupan ja kotikäytön kasvu korvasi ravintoloiden ja muiden ruokapalvelu menetyksiä. Elintarvikkeiden myynnin näkymät ovat kohtuullisen hyvät maailmanlaajuisen kysynnän kasvun ja ravintoloiden uudelleen avaamisen myötä. Hintojen nousu ja vaihtelu koskevat kuitenkin myös maataloutta ja lisäävät epävarmuutta.

Vuonna 2020 korjattu viljasato oli kolmanneksi pienin tällä vuosituonnilla. Viljan tarjonta supistui globaalisti, mikä näkyi vuodenvaihteessa viljan hintojen nousuna. Hintaa on nostanut myös kysynnän kasvu. Jos kesän sato on normaali, niin viljan hinta kääntyy laskuun.

Tulokehitys

Lähde: StatFin, Macrobond, POP Pankki

Lihan ja maidon tuotannossa vastaavaa hintojen nousua ei ole nähty ja tilat kärsivätkin varsinkin rehukustannusten noususta. Maidon kysyntä on hieman laskussa, mikä voi selittyä korvaavien, kasvipohjaisten tuotteiden kysynnän lisääntymisellä. Maidon tuottajahintoihin on mahdollisesti odotettavissa hienoista laskua. Sianlihan tuotanto ja tuottajahinta ovat viennin vetämänä kasvaneet hieman viime vuodet, mutta tänä vuonna tuotannon odotetaan kääntyvän laskuun, sillä vienti Kiinaan ei vedä enää entiseen tahtiin, kun tilanne afrikkalaisen sikaruton kanssa Kiinassa on helpottamassa.

Maatalouden yrittäjätulo on pysynyt samalla tasolla kahtena edellisvuotena, mutta nyt on odotettavissa pientä laskua. Yrittäjätuloa vetää alaspäin kustannusten nousu, mikä johtuu tuotantopanosten hintojen noususta. Energian, rehujen ja lannoitteiden hinnat ovat nousseet selvästi, kun kysyntä on maailmanlaajuisesti noussut talouden elpymässä koronakriisistä.